

Poznajmy nasze ptaki

Warsztaty terenowe w Parku Miejskim im. Hm. Franciszka Kachla

16.11.2024 r.

Organizator

Województwo
Śląskie

Muzeum
Górnośląskie
w Bytomiu

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu jest instytucją kultury
Samorządu Województwa Śląskiego.

Karolina Skorb

PARK MIEJSKI IM. HM. F. KACHLA

Budowę parku rozpoczęto w połowie XIX wieku, kiedy w miarę rozwoju przemysłu zaistniała potrzeba tworzenia terenów zielonych. Park urządzono na miejscu tzw. Wielkiego Pola (Grossfeld), na terenie mocno zdewastowanym z powodu eksploatacji górniczej, prowadzonej przez kopalnię galmanu „Theresia” i „Apfel”. Zaczątkiem parku była szosa miechowska, wzdłuż niej zasadzono drzewa, których zakup sfinansował hrabia Hubert von Tiele Winckler. Ufundował on również 330 morgów podmiejskiego lasu, dzięki którym powierzchnia parku powiększyła się. W 1870 r. rozpoczęto urządzać promenadę, jak określano wówczas park. Były tu stawy powstałe w zapadliskach pogórnicych, jeden z nich – Staw Łabędzi (Schwanenteich) z drewnianym mostkiem – istnieje do dziś. Głównym inicjatorem budowy parku był Adolf Wermund. Sam sporządził plany parku, który wkrótce stał się jednym z najpiękniejszych obiektów tego typu w Niemczech. Na terenie parku zbudowano też mały ogród zoologiczny, przetrwał on do lat 50-tych po II wojnie światowej. Powoli park uzyskiwał charakter parku krajobrazowego, z dużymi polanami, alejkami tworzącymi wnętrza parku. Z uwagi na podłoże, na jakim powstał park, niezbędna była wymiana ziemi, tak też się stało w przypadku Góry Miłości, która powstała na hałdzie górniczej, a użyczenie górnej warstwy hałdy umożliwiło utworzenie alpinarium. W 1908 r. na terenie parku wzniesiono pomnik Ottona von Bismarcka, który został zniszczony po II wojnie światowej. W 1902 r. z Mikulczyc przeniesiono do parku kościółek drewniany, który spłonął w 1982 r. Wzrost liczby mieszkańców miasta spowodował konieczność rozbudowy parku, co stało się po 1922 r., kiedy park poszerzono w części północnej. W latach 1934 – 1935 w parku siedzibę miał zarząd ogrodów miejskich. W okresie międzywojennym rozpoczęto budowę kąpieliska miejskiego, która została zakończona w 1934 r. Obecny gmach Urzędu Miejskiego (od 1973 r.) został wzniesiony w 1913 r. z przeznaczeniem na budynek sądu, później Prezydium Rady Miejskiej. W 2008 r. przed budynkiem urzędu wzniesiono pomnik upamiętniający ofiary komunizmu.

Bytom

dawniej:

Stadtpark
nast. Park im. Świerczewskiego

obecnie:

Park Miejski im.
hm. Franciszka Kachla

W dniu 26 lutego 2024r. Rada Miasta Bytomia podjęła uchwałę w sprawie zmiany nazwy Parku Miejskiego, poprzez dodanie najwyższego stopnia instruktorskiego – harcmistrza do nazwiska patrona parku, doceniając dorobek harcerski i działalność Franciszka Kachla, jego rolę dla Związku Harcerstwa Polskiego w Bytomiu i szczególne więzi z Bytomiem.

Na fotografii: Góra Miłości (ok. 1915)

Sroka zwyczajna
Pica pica
(Linnaeus, 1758)

Tereny miejskie,
mimo intensywnej
zabudowy i
ograniczonej
przestrzeni zielonej,
stanowią siedlisko
dla wielu gatunków
ptaków.

Po drodze do parku...

Gołąb miejski

Columba livia
Gmelin, 1789

Jest to charakterystyczny mieszkaniec miast, często widywany na rynkach, placach i dachach. Pochodzi od gołębia skalnego, ale żyje w miastach na całym świecie.

Po drodze do parku...

Teren parku

Pełzacz ogrodowy
Certhia brachydactyla
C. L. Brehm, 1820

Ptaki te są mistrzami wspinaczki po pniach drzew, poruszają się spiralnie w górę, przeszukując korę w poszukiwaniu owadów i ich larw.

Kowalik zwyczajny
Sitta europaea
Linnaeus, 1758

Kowalik to jedyny ptak w Europie, który potrafi schodzić po pniu drzewa głową w dół.

Dzięki silnym nogom i ostrym pazurkom jest mistrzem wspinaczki i poruszania się po korze drzew.

Kawka zwyczajna ***Corvus monedula*** **Linnaeus, 1758**

Kawki, podobnie jak inne krukowate, są niezwykle inteligentne.

Potrafią zapamiętać twarze ludzi, zarówno tych, którzy im pomagają, jak i tych, którzy mogą być zagrożeniem.

Gawron
Corvus frugilegus
Linnaeus, 1758

Gawrony są bardzo społeczne i żyją w dużych koloniach, które mogą liczyć setki ptaków. Wspólnie bronią swojego terytorium, ostrzegają się przed drapieżnikami i dzielą jedzeniem.

Wrona siwa
Corvus corone
Linnaeus, 1758

Wrony budują gniazda na drzewach, ale w miastach korzystają z wysokich budynków, słupów energetycznych, a nawet kominów. Są świetnymi budowniczymi – ich gniazda są solidne i wytrzymałe.

A photograph of a small, light-colored bird perched on a dark, bare branch. The bird is facing right, and its body is mostly white with some light brown or greyish tones on its wings and tail. The background is a clear, bright blue sky. The lighting suggests it might be late afternoon or early morning, as the bird is silhouetted against the sky.

Raniuszek *Aegithalos caudatus* (Linnaeus, 1758)

Raniuszki są bardzo towarzyskie i żyją w dużych grupach. Ptaki często wspólnie przeszukują drzewa i krzewy w poszukiwaniu drobnych bezkręgowców i nasion.

Bogatka ***Parus major*** **(Linnaeus, 1758)**

Bogatki mają charakterystyczne, czarno-żółte ubarwienie. Ich wielkość i rysunek głowy wyróżniają je na tle innych sikor. Bogatki są najpospolitszymi sikorami, które można spotkać w Polsce.

Są często widywane w parkach i ogrodach, szczególnie zimą przy karmnikach.

Stawy to miejsce występowania również wielu gatunków ptaków wodnych.

Czapla siwa ***Ardea cinerea* Linnaeus, 1758**

- Jesienią czaple siwe odlatują do Europy Zachodniej i Południowej, czasem do Afryki Środkowej.
- Część osobników gniazdujących pozostaje w Polsce na okres zimowy (głównie osobniki przylatujące z północy).

Kokoszka zwyczajna ***Gallinula chloropus*** **(Linnaeus, 1758)**

Kokoszka ma czarne upierzenie, białe akcenty na bokach i charakterystyczny czerwony dziób z żółtą końcówką. Jej ciało przypomina sylwetkę kury, co zainspirowało nazwę „kurka wodna”.

Kokoszki rzadko latają, a ich lot jest krótki i ciężki. W razie zagrożenia wolą szybko biec po ziemi lub schronić się w wodzie.

Kaczka krzyżówka *Anas platyrhynchos* Linnaeus, 1758

Samce są łatwe do rozpoznania dzięki błyszcząco zielonej głowie, białej obroży na szyi i brązowej piersi. Samice mają bardziej stonowane, brązowe upierzenie, które pomaga im się maskować podczas wysiadywania jaj.

Łatwo krzyżują się z innymi gatunkami kaczek, zarówno dzikimi, jak i hodowlanymi, co prowadzi do powstawania hybryd o różnym ubarwieniu.

Tzw. „Light pollution” czyli zanieczyszczenie światłem

Drzewa, podobnie jak inne organizmy, mają wewnętrzny zegar biologiczny, który reguluje ich cykl aktywności i spoczynku. Sztuczne światło w nocy może zakłócać te naturalne rytmy, powodując wydłużenie okresu aktywności.

Jesienią zjawisko to jest dobrze widoczne w parkach zwłaszcza w pobliżu latarni.

Podsumowanie

Miejskie parki są ważnym miejscem dla zimowania wielu gatunków ptaków. Im większa mozaika siedlisk, tym większa szansa na spotkanie większej liczby gatunków. Parki są także odpowiednim miejscem do rozsądnego dokarmiania ptaków i cieszenia się ich widokiem z bliska.

Podczas spaceru nie udało się udokumentować jeszcze kilku innych gatunków, w tym m.in.:

- Sójka zwyczajna *Garrulus glandarius* (Linnaeus, 1758)
- Modraszka zwyczajna *Cyanistes caeruleus* (Linnaeus, 1758)
- Dzięcioł duży *Dendrocopos major* (Linnaeus, 1758)
- Dzięcioł zielony *Picus viridis* Linnaeus, 1758

Dziękuję za uwagę !

Organizator

Województwo
Śląskie

Muzeum
Górnośląskie
w Bytomiu

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu jest instytucją kultury
Samorządu Województwa Śląskiego.